

Березовська О.В., Джабара М.М.

Національний університет харчових технологій, м. Київ

Соціокультурний аспект у викладанні іноземних мов

Мова - це продукт культури. Використання в суспільстві мови відображає загальну культуру населення. Водночас мова є частиною культури. Будь-який прояв людської культури, як і культура загалом, може бути розглянутий як культура спілкування.

Одним з найсерйозніших і всеохоплюючих методів навчання іноземним мовам, який поряд з класичним, широко використовується у вузах - ліпгвосціокультурний, який передбачає апеляцію до такого компоненту як соціально і культурно середовище.

Сучасна концепція іншомовної освіти будується на інтегрованому навчанні мови та культури країн, мова яких вивчається, на діалозі рідної та іноземної культури. Головна мета такої освіти навчання мови через культуру. Культура мороз мову. Соціокультурний компонент змісту навчання іноземної мови передбачає ознайомлення студентів з культурно-побутовими особливостями, манерою спілкування, нормами комунікативної поведінки та етикету. Якщо ми говоримо про мовленнєвий етикет як про систему стандартних словесних формул, які вживаються у повсякденних ситуаціях: вітання, прощання, вибачення, прохання тощо, то необхідно зазначити, що саме в мовленнєвому етикеті найповнішою мірою виявляється стан мовної культури, етичної орієнтації між людьми.

Мовленнєвий етикет є невід'ємною складовою культури будь-якого народу, він є визначальним елементом вияву поваги до співрозмовника. . Мовленнєвий етикет відіслався в мові, мовленнєвій поведінці, сталих формулах- стереотипах спілкування. Мовленнєвий етикет людини є рівнем прояву її культури, тому питання про формування англійського мовленнєвого етикету має посісти значне місце серед цільових компонентів в структурі занять з іноземної мови. Тому в процесі вивчення іноземної мови потрібно звертати увагу і на такий аспект мови , як стереотипні формули мовленнєвого етикету. Причому формування іноземного мовленнєвого етикету повинне відбуватися в умовах, максимально наближених до реальної комунікації.

здатність людей спілкуватися між собою для розв'язання життєвих проблем, що зумовлює активне використання засобів мови з метою спілкування. Використання мови як засобу спілкування вимагає комунікативної компетенції, тобто знання мовцем соціальних, ситуативних та контекстуальних правил, які потрібно враховувати. Чому, що, де, як говорять, яке значення надається окремим словам і виразам в залежності від конкретних обставин, - все це регулюється комунікативною компетенцією. Мінімальною комунікативною одиницею є мовленнєва дія. Ця одиниця спілкування характеризується тим, що вона завжди залежить від комунікативної ситуації. Комунікативна ситуація- це сукупність конкретних екстралінгвістичних факторів, які спонукають людину до

мовної комунікації й визначають її мовленнєву поведінку. Мовленнєва поведінка людини

- явище складне. Вона стереотипна, звична, тому виражається з одного боку в стереотипних висловлюваннях, мовленнєвих кліше, з другого - в якихось суто індивідуальних мовленнєвих проявах конкретної особистості. До цього можна додати і невербальні засоби комунікації - жести, міміку, тональні й фонаційні особливості. Засобом формування мовленнєвого етикету на заняттях з іноземної мови є художні фільми, які є джерелом лінгвістичної та культурної інформації. Однією з причин перегляду художніх фільмів на заняттях з іноземної мови є те, що вони дають студентам змогу дізнатися про звички, традиції, особливості поведінки людей у країнах, мова яких вивчається. Хоча більшість художніх фільмів

- це вимишлені герої, які живуть і діють у вимишленому світі, але вони є копією реального життя і відображають частину загальної культури народу. Мовлення персонажів прямо вказує на їх почуття; мовні структури і лексичні одиниці використовуються в комунікативних ситуаціях, наближених до реальних. Студенти стикаються з соціо-культурним оточенням у фільмі, а також з мовою повсякденного спілкування. Це допомагає збагатити кругозір студентів та формувати їх мовленнєвий етикет. Вони вчаться обирати необхідні для конкретної ситуації, контексту, відносин мовленнєві формули-кліше.

Лінгвосоціокультурний метод об'єднує мовні структури (граматику, лексику і т.ін.) з немовними факторами. Прибічники цього методу переконані, що мова втрачає життя, коли викладачі і студенти ставлять на меті оволодіти лише лексико-граматичними формами, які відокремлені від життя. Загальноновизнано, що особистість є продуктом культури, так само як і мова. Найбільш переконливо про це свідчать мовні помилки, яких люди, що розмовляють іноземною мовою, припускаються навіть при досконалому володінні граматикою. Людина, що вивчає мову, може вжити граматично правильне словосполучення *The Queen and Her Relatives*, але британець замість цього скаже *The Royal Family*. Так для людини, яка поверхнево володіє мовою, різниця між словосполученнями *Don't you want to go?* і *Would you like to go?* Не є суттєвою, то для носія мови вона є принциповою.

їс и. мо-щцик свідомо припускають такі помилки, говорячи про те, що вони ііііііііі.іі і, чо|>п і необізнаність з країною, мова якої вивчається. Але на сучасному

неприпустимими. Лінгвосоціокультурний метод бере до уваги той факт, що більшість помилок здійснюється під впливом рідної мови. Раніше слідували за правильністю мови, тепер, крім того, намагаються підвищувати її змістовність. Лінгвосоціокультурний метод включає 2 аспекти спілкування - мовне і міжкультурне. Людина, яка пройшла навчання по лінгвосоціокультурному методу, легко орієнтуються в

національних особливостях, історії, культурі, звичаях двох країн, володіє лінгвосоціокультурною компетенцією. Лінгвосоціокультурна компетенція - це здатність сприймати мову через відповідну культуру.